

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR SOCIOLOGI OCH ARBETSVETENSKAP

I SEGREGATIONENS SPÅR

Tolkning och praktik av begreppen integration och segregation
hos en grupp anställda vid ett
allmännyttigt bostadsföretag

Examensarbete för kandidat i sociologi 15 hp

Katarina Vukoja

Handledare: Marie Carlson

Juni 2016

ABSTRACT

Examensarbete för kandidat i sociologi, 15 hp, VT 2016

Titel: I segregationens spår – Tolkning och praktik av begreppen integration och segregation hos en grupp anställda vid ett allmännyttigt bostadsföretag

Författare: Katarina Vukoja

Handledare: Marie Carlson

Examinator: Danka Miscevic

Antal tecken inkl. blanksteg: 62 485

Syftet med denna studie är att undersöka hur en grupp anställda vid ett allmännyttigt bostadsföretag i Göteborg, knutet till ett distrikt med högre andel arbetslösa, bidragsberoende och människor med utländsk bakgrund än kommungenomsnittet, tolkar och praktiserar frågor om integration och segregation. Studien utgår från tre frågeställningar: 1) Hur uppfattas och tolkas begreppen integration och segregation av en grupp anställda på bostadsföretaget Koltrasten?, 2) På vilket sätt arbetar de anställda för att främja integration och motverka segregation i området? och 3) Vilket ansvar anser de anställda att de och bolaget har (eller bör ha) när det gäller de boende och utvecklingen av bostadsområdet Violen?”

Totalt genomfördes fem intervjuer; en gruppintervju med tre av informanterna samt fyra individuella intervjuer. En semistrukturerad tematisk intervjuguide användes kopplad till frågeställningarna. Intervjuerna bearbetades/transkriberades och analyserades utifrån en diskursanalytisk ansats.

Genom de anställdas intervjusvar har fyra mindre diskurser identifierats: svenska språket, utbildning/arbete, boendekarriär och självsegregation, som både konstruerar en sorts verklighet om vad som är verkligt och sant såväl som orienterar deras handlande i vissa riktningar. Övergripande visar studien att de sociala och ekonomiska målen inom bostadsföretaget samverkar på flera nivåer och att de anställda uttrycker en viss ambivalens i vad deras roll egentligen innebär. Å ena sidan uttrycker de ett socialt ansvar för de boende och området i enlighet med ägardirektiven, å andra sidan ställer de krav på de boende och bostadssökande utifrån målen om affärsmässighet och normala avkastningskrav.

Nyckelord: integration, boendesegregation, allmännytta, bostadspolitik, förort, miljonprogrammet

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	4
2. SYFTE	5
2.1 Frågeställningar	5
2.2 Avgränsningar	5
3. ALLMÄNNYTTAN DÅ OCH NU	5
3.1 Historik	5
3.2 Allmännyttans roll i Göteborg idag	6
4. TIDIGARE FORSKNING	8
4.1 Vad innebär boendesegregation?	9
4.2 Bostadspolitik och ansvar	10
5. EN DISKURSANALYTISK ANSATS	10
5.1 Socialkonstruktionism	11
5.2 Diskursanalys	12
6. METOD	12
6.1 Val av metod	12
6.2 Urval av informanter och intervjuguide	13
6.3 Genomförande och bearbetning av data	14
6.4 Validitet och reliabilitet	14
6.5 Etiska överväganden	16
7. RESULTAT OCH ANALYS	17
7.1 Tolkning av integration och segregation	17
7.2 Integration och segregation i praktiken	20
7.3 Det sociala ansvaret	24
8. SLUTDISKUSSION	27
9. REFERENSLISTA	29
BILAGA 1: Intervjuguide	31
BILAGA 2: Populärvetenskaplig framställning	33

1 INLEDNING

Det finns områden i Göteborg där andelen arbetslösa, bidragsberoende och människor med utländsk bakgrund – enligt definitionen ”utrikes födda eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar” (SCB 2016), är högre än kommungenomsnittet. Flera av dessa områden är förorter belägna i stadens periferi och betraktas ofta (bland allmänhet och media) som segregerade ”problemområden”. Studier har visat att bostadens upplåtelseform skiljer den invandrade befolkningen från den infödda och att närmare hälften av alla invandrarhushåll i Sverige bor i hyresrätt till skillnad mot en tredjedel av de infödda. En konsekvens av boendesegregationen är att utsatta grupper i samhället liksom nyanlända invandrare¹ samlas i bostadsområden som anses segregerade. Det talas om ett tudelat samhälle mellan resursstarka och resurssvaga hushåll där bristande resurser bidrar till sned resursfördelning och ojämna belastning på offentlig service, något som på sikt kan försämra både levnadsvillkor och livschanser för de boende (Socialstyrelsen 2010: 178f; Magnusson Turner 2001: 18f).

Beläget i Göteborg finns förorten (som i denna studie har fått namnet) *Violent*², sprungen ur Miljonprogrammet som uppfördes i Sverige mellan 1965-1974. Som andra generationens invandrare och uppvuxen i ett närliggande område under 80- och 90-talet blev jag i sena tonåren medveten om stadens olika gränsdragningar mellan centrum och periferi, om hur vissa områden ansågs vara ”bättre” respektive ”sämre” än andra. Intresset för integration och segregation har formats under en lång tid och vuxit sig starkare i takt med stadens ökade polarisering sedan 90-talet.

Under 2015 kom jag via studier i socialantropologi i kontakt med några anställda vid ett bostadsföretag i Göteborg. Under intervjuerna blev jag varse de anställdas medvetenhet kring stadsdelens olika utmaningar liksom det sociala ansvaret för de boende i relation till bostadsföretagets visioner och direktiv. Studien tar därmed sin utgångspunkt bland en grupp anställda vid ett kommunalt bostadsföretag i ett distrikt knutet till en förort i Göteborg. Med studien vill jag bidra med större insikter i hur förståelsen för integration och segregation manifesteras i de anställdas tolkningar av verkligheten.

¹ Invandrare: Personer som själva faktiskt har invandrat och som har folkbokförts i Sverige. Nyanlända invandrare: Personer som själva har invandrat för en relativt kort tid sedan. Hur länge en person är att betrakta som nyanländ är svårt att fastställa. Ett riktmärke kan dock vara två år (Regeringskansliet, Ds 2000:43).

² Fiktivt namn. I linje med etiska överväganden har samtliga namn på informanter, platser (förutom staden Göteborg) och bostadsföretag oidentifierats.

2 SYFTE

Syftet med studien är att belysa hur en grupp anställda vid bostadsföretaget *Koltrasten*³ positionerar sig och bemöter olika utmaningar som ofta förknippas med bostadsområdet Violen. Jag vill undersöka hur frågor om integration och segregation liksom socialt ansvar/engagemang uppfattas och tolkas i det praktiska arbetet samt vilken roll de anställda anser att de har (eller bör ha) gällande utvecklingen av området.

2.1 FRÅGESTÄLLNINGAR

- 1) Hur uppfattas och tolkas begreppen integration och segregation av en grupp anställda på bostadsföretaget Koltrasten?
- 2) På vilket sätt arbetar de anställda för att främja integration och motverka segregation i området?
- 3) Vilket ansvar anser de anställda att de och bolaget har (eller bör ha) när det gäller de boende och utvecklingen av bostadsområdet Violen?

2.2 AVGRÄNSNINGAR

Studien har avgränsats till hur en grupp anställda på fyra personer vid ett allmännyttigt bostadsföretag i Göteborg tolkar och förhåller sig till begreppen integration, segregation och (socialt) ansvar. Genom samtal/intervjuer med den utvalda gruppen har jag kunnat fördjupa mig i rådande uppfattningar och resonemang hos de anställda, det är således deras tolkningar av verkligheten som utgör grund för denna studie. Jag har därmed inte haft för avsikt att ge en generell eller heltäckande bild av allmännyttans tolkningar och praktik av begreppen eller av boendesegregationens orsaker och konsekvenser.

3 ALLMÄNNYTTAN DÅ OCH NU

3.1 HISTORIK

Bostadsproblemen ökade i Sverige under 1800-talet i takt med att alltfler människor sökte sig till städerna för arbete och uppehälle (Sahlin 2010: 99). Strax efter sekelskiftet 1900 fördes intensiva debatter om bostadsnöden i storstäderna som bland annat beskrevs vara ett hot mot

³ Fiktivt namn. I linje med etiska överväganden har samtliga namn på informanter, platser (förutom staden Göteborg) och bostadsföretag avidentifierats.

folkhälsan och nationens framtid (ibid.). År 1915 bildades i Göteborg ett halvkommunalt bolag kallat Bostads A.-B Framtiden vars syfte var att ”bereda bostäder åt barnrika familjer i små ekonomiska förhållanden” (Sahlin 2010: 99). Det var först på 1930-talet som staten på allvar kom att engageras i bostadsfrågan (ibid.). Mellan 1931-1945 lades grunden för den nya svenska bostadspolitik och de allmännyttiga bostadsföretagen (SABO Allmännyttan 2016). Folkhemmet skulle ge ”trygghet åt alla”, därmed blev bostadsbyggandet en viktig del av strategin och kommunerna ett verktyg för att förverkliga dessa mål (ibid.). Under följande decennium bildades flera kommunala bostadsföretag som än idag är verksamma i landet (Sahlin 2010: 99). Förutom att bygga och förse människor med bostäder ägnade sig bostadsföretagen åt att ”lära folk att bo” i det så kallade skötsamhetsprojektet. Det betyder att det under första halvan av 1900-talet fanns särskilda bestämmelser om levnadssätt i hyreskontrakten (ibid.).

Efter andra världskrigets slut inleddes en period från 1946-1975 som brukar kallas för ”rekordåren” (SABO Allmännyttan 2016). Den nya bostadspolitik medförde att kommunerna fick ett ökat ansvar för bostadsbeståndet genom allmännyttan medan staten fick ta ett ökat ansvar för finansieringen (ibid.). Antalet kommunala allmännyttiga bostadsbolag växte snabbt (ibid.) och år 1950 fanns fem av dem i Göteborg (Sahlin 2010: 100). På initiativ av ledningen för Bostadsbolaget i Göteborg bildades de allmännyttiga bostadsföretagens riksorganisation SABO, som har till uppgift att ge information och service åt medlemsföretagen men också påverka statsmakterna, medlemsföretagen, medier med flera (SABO Allmännyttan 2016; Sahlin 2010: 100). Allmännyttans roll förstärktes under miljonprogrammets tid mellan 1965-74 och förblev stark fram till 1980-talet då miljonprogramsområdena började få uthyrningsproblem och dåligt rykte (Sahlin 2010: 100).

Mellan 1976-1990 fokuserade verksamheten främst på att förvalta befintligt bostadsbestånd genom att bland annat rusta upp de hårt kritiserade miljonprogramsområdena (SABO Allmännyttan 2016). De allmännyttiga bostadsföretagen gick från att vara starkt centraliserade till decentraliserade under 1980-talet och fick därmed ett nytt fokus; från hus till människor och från hyresgäster som ett kollektiv till hyresgäster som individuella kunder (ibid.) Som ett led i att söka motarbeta segregationen i början på 1990-talet började flera allmännyttiga bostadsföretag tänka och agera i nya banor; de satsade på att förnya bostadsområdena med utgångspunkt i dem som redan bodde där (ibid.). Bostadsföretagen började alltmer tala om hyresgästerna som kunder för att betona vikten av att möta de boendes individuella önsningar och behov (SABO Allmännyttan 2016). Flera allmännyttiga bostadsföretag ombildades vid den

här tiden till aktiebolag vilket utökade kommunernas inflytande över dem (ibid.). Den ständigt ifrågasatta hyresrätten ledde under början av 2000-talet till att hyreslägenheter gick till försäljning för att ge de allmännyttiga bostadsföretagen bättre ekonomiskt utrymme för underhåll och upprustning (ibid.). Med allmännyttans framväxt som bakgrund kommer jag ge en kort inblick i hur situationen ser ut idag.

3.2 ALLMÄNNYTTANS ROLL I GÖTEBORG IDAG

Sedan den 1 januari 2011 finns en ny lag om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag – å ena sidan ska de förvalta fastigheter med hyresrätter, främja bostadsförsörjningen i kommunen och erbjuda hyresgäster inflytande, å andra sidan ska de drivas enligt affärsmässiga principer och med normala avkastningskrav (SABO Allmännyttan 2016). Överskottet från ett allmännyttigt bostadsföretag kan bland annat användas för att finansiera åtgärder inom ramen för kommunens bostadsförsörjningsansvar samt främja integration och social sammanhållning (ibid.).

Allmännyttan anses vara ett av de verktyg som kommunerna använder för att förverkliga bostadspolitiken (SABO Allmännyttan 2016). Enligt bostadsförsörjningslagen ska varje kommun planera bostadsförsörjningen i syfte att för det första skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för det andra främja att ändamålsenliga åtgärder förbereds och genomförs (ibid.). Då de allmännyttiga bostadsföretagen sedan 2011 bedriver verksamheten både i allmännyttigt syfte och enligt affärsmässiga principer, behövde kommunen klargöra bostadsföretagens uppgift och nytta för kommunen och invånarna (ibid.). Ägardirektiven ska således klargöra vilka förväntningar och krav som ställs på bostadsföretaget och bidra till att renodla rollerna för bostadsföretaget respektive kommunen. De är också tänkta att öka transparensen gentemot medborgarna (ibid.).

Boverket (2006: del 2, 38) skriver i sin rapport *En studie av allmännyttiga bostadsföretag som kommunala instrument* om en stor fastighetskoncern i Göteborg som ägs av Göteborgs Stad och som innefattar flera kommunala bostadsföretag. Göteborgs Stads motiv för att äga fastigheter beskrivs i ägardokumentet vilket utgör grund för koncernens affärsidé, mål, strategier och policy (ibid.). Boverket har sammanställt de kommunala bostadsföretagens roll som bostads- eller samhällspolitiskt instrument (ibid.). Det handlar om i vilken utsträckning och hur medvetet kommunerna styr sina bostadsföretag utifrån ägardirektiv eller motsvarande, och vilken roll

bostadsföretagen själva uppfattar att de har i frågan (2006: del 2, 38). Boverket har även undersökt hur en sådan roll fungerar i praktiken och huruvida de kommunala bostadsföretagen agerar utifrån ett bostadspolitiskt eller socialt ansvar eller utifrån en vidare samhällsnytta jämfört med till exempel privata aktörer på marknaden (ibid.). Motivet för kommunens fastighetsägande är bland annat att bidra till en starkare utveckling av Göteborg (ibid.).

Boverket (2006: del 1, 18f) har analyserat ägardirektiven utifrån sex aspekter, nedan presenteras två aspekter som anses vara mest förekommande i Göteborg: 1) *Socialt ansvar (S)*: Av en del ägardirektiv framgår att bostadsföretagen förväntas ta ett särskilt bostadssocialt ansvar, bland annat ska de förbättra förutsättningarna i utsatta bostadsområden och motverka segregation (ibid.). 2) *Ansvar för kommunens utveckling i stort (U)*: Det förekommer också att bostadsföretagen enligt ägardirektiven ska bidra till kommunens allmänna utveckling och tillväxt, bland annat förväntas de ta ansvar för utvecklingen av vissa stadsdelar i syfte att höja statusen och kommunens attraktivitet (ibid.).

4 TIDIGARE FORSKNING

Det har bedrivits mycket forskning om integration och segregation men desto mindre om hur anställda vid allmännyttiga bostadsföretag förhåller sig till begreppen utifrån egna erfarenheter. Därmed kommer min studie utgöra ett kunskapsbidrag inom detta område – att dra nytta av och eventuellt utveckla vidare. I denna studie har jag valt att lyfta fram tidigare forskning som framförallt har bedrivits i relation till svenska förhållanden och som visar på den omfattande forskning som finns tillgänglig när det gäller miljonprogrammet, integration och segregation. Jag kommer även lyfta fram forskning som på senare tid har uppmärksammat hur allmännyttans samhällseliga roll numera omfattar insatser för att bryta social segregering liksom medverkan i integrationsprocesser i framförallt storstads- och förortområden (Wennerström 2010). Nedanstående exempel är tänkta att ge en kort överblick och bakgrund till boendesegregationen i Sverige. Forskningsområdena har delats in i två teman: ”Vad innebär boendesegregation?” och ”Bostadspolitik och ansvar” – båda dessa knyter an till min studie

4.1 VAD INNEBÄR BOENDESEGREGATION?

Karin Borevi (2001) skriver att boendesegregation vanligen definieras som ensidighet i befolkningssammansättningen utifrån socioekonomiska (utbildning, yrke, social klass), demografiska (ålder, civilstånd, generation) och etniska kriterier, och att segregationens drivkrafter kan sammanfattas utifrån tre faktorer: individers fria val på bostadsmarknaden, skillnader i resurser mellan olika hushåll och förhållanden på bostadsmarknaden.

Margareta Popoola (2008) skriver i *Den delade staden* om hur olika stadsdelar i en stad kan urskiljas från varandra geografiskt men också utifrån etniska och socioekonomiska förhållanden. Det finns en föreställning om att socioekonomiskt välbeställda områden inte är en del av boendesegregationen eller att heterogena områden är detsamma som *integrerade* områden. Popoola menar att det trots geografisk närhet inte är ovanligt att det finns en social distans mellan olika grupper inom en och samma stadsdel eller område. Hon hävdar vidare att det inte är stadsdelen i sig som är segregerad utan staden som helhet, därmed bör boendesegregationen betraktas som en generell angelägenhet och inte som en ”invandrarfråga” som specifikt drabbar invandrare.

I rapporten *Boende med konsekvens* (2016) har Lina Aldén och Mats Hammarstedt studerat hur den etniska boendesegregationen i Sverige ser ut och hur den har utvecklats under perioden 2000-2012. Det finns flera tänkbara förklaringar till varför människor, frivilligt eller ofrivilligt, grupperar sig geografiskt efter etnisk bakgrund. Både svenska och internationella studier visar att boendesegregationen delvis är ett resultat av diskrimineringen på bostadsmarknaden och att den leder till att vissa etniska grupper är hänvisade till mindre attraktiva bostadsområden. De framhäver även att den etniska boendesegregationen kan förstärkas i interaktionen med demografisk och socioekonomisk segregation.

Irene Molina (1997) skriver i sin avhandling *Stadens rasifiering. Etnisk boendesegregation om folkhemmet* hur bostadsforskningen, sett i ett internationellt perspektiv, har missat att i tillräcklig utsträckning studera vilken roll boendet spelar i en bredare social och samhällslig struktur. Hon anser att bostadsforskningen därmed bör sättas i ett vidare sociokulturellt sammanhang där perspektiven klass, kön och ras ingår.

4.2 BOSTADSPOLITIK OCH ANSVAR

I boken *Den nya bostadspolitiken* skriver Hans Lind (2001) om hur kommunala bostadsföretag alltmer tenderar att agera affärsmässigt. Det kan handla om allt från vilka sociala hänsyn bolagen ska beakta till vilken roll de ska spela i den kommunala bostadspolitiken såväl som socialpolitiken; något som preciseras i bolagens ägardirektiv.

I *Trygghetens namn* skriver Ingrid Sahlin (2010) att allmännyttan från första början har tillskrivits eller åtagit sig ekonomiska, sociala och moraliska funktioner där uppgifterna ibland har varit motstridiga, något som föranlett både omtolkningar och omdefinitioner av deras ansvar. Allmännyttan har tillsammans med SABO fört en kamp för att minska på det bostadssociala ansvaret och omdefiniera det bostadspolitiska målet om ”goda bostäder åt *alla*”, något som upphävdes av regeringen Reinfeldt 2007.

Ramberg (2000) skriver bland annat om hur omvärderingen av storskaliga bostadsområden i förorterna har påverkat segregationen och förstärkt uppdelningen mellan centrum och periferi, mellan allmännyttigt och enskilt ägande, mellan fattig och rik, mellan dem som kan välja var och hur de vill bo och dem som inte har något val.

Ulla-Britt Wennerström (2010) har analyserat allmännyttan som aktör i tre förorter i Göteborg. Med fokus på de kommunala bostadsföretagens mål har hon studerat hur de sociala och ekonomiska målen implementeras i det praktiska arbetet i dessa områden.

Catharina Thörn (2006) har i sin rapport *Att bo eller inte bo* utvärderat ett projekt om samverkansformer med fastighetsägarna i en förort till Göteborg som ett led i att motverka vräkningar med mera. Hon skriver att förhandlingar mellan till exempel fastighetsägare och socialtjänst bygger på ett ömsesidigt beroende där frågan om makt och resurser blir en viktig aspekt. Tjänstemännen beskrivs därmed ha ett dubbelt uppdrag; å ena sidan ska de ta hänsyn till organisationens mål och uppdrag, å den andra ska de arbeta utifrån klientens behov.

5 EN DISKURSANALYTISK ANSATS

Studiens teoretiska ramverk har inspirerats av en diskursanalytisk ansats och vilar på en socialkonstruktionistisk grund. Analysen har utgått från mitt intervjumaterial om fyra anställda vid ett allmännyttigt bostadsföretag i Göteborg. Teorierna har valts dels för att undersöka hur

individer och grupper handlar och skapar mening, dels för att undersöka olika samhälleliga strukturer och processer (jfr Winther Jørgensen & Philips 2013: 14). Studien har fokuserat på grundläggande sätt att tänka och uttrycka sig angående integration och segregation samt begrepp och mönster som framträder och återkommer i resonemangen. Uppsatsen kommer därmed ta sin utgångspunkt i hur de fyra anställda vid Koltrasten konstruerar sin verklighet liksom vilken social praktik som följer i dess spår.

5.1 SOCIALKONSTRUKTIONISM

Socialkonstruktionism beskrivs som en gemensam beteckning för nyare teorier om kultur och samhälle, och diskursanalys är ett av flera socialkonstruktionistiska angreppssätt som många socialkonstruktionister använder sig av (Winther Jørgensen & Philips 2013: 11). Våra sociala handlingar är varken naturliga eller givna utan ”socialt konstruerade” (Barlebo Wenneberg 2001: 10f). Precis som våra sociala handlingar är konstruerade är våra sociala institutioner konstruerade av just dessa handlingar, därmed består vår sociala verklighet av olika institutioner som alla är socialt konstruerade (ibid.).

Vivien Burr (Burr 1995: 2f; Winther Jørgensen & Philips 2013: 11f) räknar upp fyra premisser som förenar olika angreppssätt inom diskursanalys generellt: 1) *En kritisk inställning till självklar kunskap*. Verkligheten som vi känner till den är bara tillgänglig genom våra kategorier. Vår kunskap om världen kan inte betraktas som objektiva spegelbilder av verkligheten ”därute” utan är resultatet av hur vi kategoriserar och beskriver världen (ibid.). 2) *Historisk och kulturell specificitet*. Vi är kulturellt och historiskt präglade av hur vi uppfattar och ser på världen. Sättet vi tolkar och förstår vår omvärld på är beroende av det sammanhang vi lever våra liv i, det vill säga den sociala och ekonomiska ordning som för tillfället dominerar kulturen. Vi kan därför inte utgå från att ”våra” tolkningar är mer sanna eller bättre än någon annans (ibid.). 3) *Samband mellan kunskap och sociala processer*. Människor konstruerar versioner av verkligheten. Vi skapar och vidmakthåller gemensamma sanningar om vad som är sant och falskt genom sociala processer och interaktioner människor emellan (ibid.). 4) *Samband mellan kunskap och social handling*. Olika sociala världsbilder skapar olika sociala handlingar med olika sociala följder. Människors uppfattningar och konstruktioner av världen leder till att vissa sociala handlingar upprätthålls medan andra exkluderas (ibid.).

5.2 DISKURSANALYS

Ordet ”diskurs” kan betyda många olika saker men kan också förklaras som ”ett bestämt sätt att tala om och förstå världen (eller utsnitt av världen)” (Winther Jørgensen & Philips 2013: 7). När vi söker skapa mening i olika händelser kan meningen skifta beroende på vilket perspektiv eller diskurs vi utgår från (Winther Jørgensen & Philips 2013: 15f). Olika diskurser framhäver olika förklaringar och handlingar som relevanta i en viss situation, därmed får den diskursiva förståelsen olika sociala konsekvenser (ibid.). Språket förmedlar inte bara sinnestillstånd och beteenden utan konstituerar den sociala världen såväl som sociala identiteter och relationer, vilket innebär att en förändring i den sociala diskursen även kan förändra den sociala världen (ibid.).

Inom diskursanalys finns ett stort intresse för det perspektivbundna i tillvaron, en insikt om att beroende på ens position i samhället framträder olika bilder av verkligheten (Barlebo Wenneberg 2001: 9f). Diskurser är resurser eller repertoarer som orienterar människors handlande; de kan både begränsa handlingsutrymmet och öppna upp för nya handlingsvägar (ibid.). Genom att namnge ting, grupperingar eller händelser har sammanhang skapats – en sorts verklighet har konstruerats om vad som är verkligt och sant, i en viss tid och på en viss plats (ibid.). Det vi tänker om andra människor såväl som processer och relationer i samhället, återspeglas och formas i språket (Turner 2008: 71). Jag fann att en diskursanalytisk ansats med en socialkonstruktivistisk grund lämpar sig väl för att synliggöra och analysera hur de anställda vid Koltrasten förhåller sig till integration och segregation liksom hur dessa tolkningar omsätts i praktiken.

6 METOD

I följande del kommer jag redogöra för hur processen har gått till när det gäller val av metod, urval av informanter, intervjuteknik och materialanalys. Jag kommer även diskutera begrepp som validitet och reliabilitet samt vilka etiska överväganden som har dominerat studien.

6.1 VAL AV METOD

Studien har utgått från en kvalitativ forskningsmetod då den utmärker sig genom sin förmåga att återge informanternas åsikter och synsätt. Kvalitativ metod lägger tyngdpunkten på att skapa förståelse för hur deltagarna i en viss miljö tolkar den sociala verkligheten (Bryman 2001: 250), något som lämpar sig väl för studiens syfte. Jag har använt mig av en semistrukturerad

intervjumetod för att få en fördjupad förståelse för informanternas synsätt och tolkningar samt en tematisk intervjuguide (se Bilaga 1) med teman kopplade till frågeställningarna (jfr Dalen 2015): 1) de anställda och bolagets verksamhet, 2) bostadsområdet samt 3) integration och segregation. Förutom frågor om bland annat bolagets verksamhet, rutiner vid uthyrning, integration och segregation, samverkan och socialt ansvar, har de även fått besvara frågor om sin bakgrund och arbetsuppgifter samt hur de ser på sin yrkesroll i relation till bostadsföretaget och utmaningarna i bostadsområdet Violen.

6.2 URVAL AV INFORMANTER OCH INTERVJUGUIDE

Min tidigare kontakt med några av de anställda vid Koltrasten gav en viss inblick i deras sociala engagemang för området och var något som jag ville undersöka vidare i denna studie. Studien har utgått från ett avsiktligt urval bestående av fyra informanter som genom sina gedigna erfarenheter av arbete inom bostadsföretag liksom skilda befattningar på olika nivåer har kunnat bidra med olika infallsvinklar i ämnet. Informanterna är i varierande åldrar; en av dem går snart i pension medan de andra tre är mellan 40-55 år. Samtliga har någon form av universitetsutbildning; två av dem inom förvaltning, en inom barnomsorg och en är socionom. Två av dem är födda i ett utomeuropeiskt land och två av dem är födda i Sverige. Det handlar om att arbeta med dem som ger de mest varierande data som är mest relevanta för studiens ämne (jfr Yin 2011: 93).

Informationsbrev skickades ut via mejl där jag presenterade mig själv och studiens syfte. Då processen från första kontakten till ett faktiskt medgivande för intervju drog ut på tiden, erbjöd jag mig att mejla intervjuguiden till samtliga tillfrågade. Jag misstänkte att ämnet kunde uppfattas som känsligt och hoppades på så vis ”avdramatisera” studien och ge dem en chans att sätta sig in i frågorna. Efter ett flertal mejl och ännu några samtal fick jag tid för en gruppintervju med tre av informanterna. Jag ville ge deltagarna i gruppen möjligheten att jämföra sina erfarenheter och diskutera varför de handlar och tänker som de gör (Wibeck 2011: 52f). Det finns dock alltid en risk att vissa frågor/ämnen tas för givna inom gruppen och därmed inte diskuteras (Wibeck 2011: 65), därför var det viktigt att få till individuella intervjuer med samtliga informanter. Efter gruppintervjun med tre av informanterna genomfördes de individuella intervjuerna, kort därefter kom jag i kontakt med den fjärde informanten som endast intervjuades enskilt. Huruvida den i förväg utskickade intervjuguiden har påverkat

informanterna eller inte kan jag inte svara på, dock var den vaksamhet som först mötte mig under gruppintervjun knappt märkbar när jag intervjuade dem individuellt.

Det finns alltid ett behov av en intervjuguide i studier som använder intervju som metod, speciellt vid en semistrukturerad eller fokuserad intervju (Dalen 2015: 34f). Min intervjuguide finns bifogad som bilaga sist i denna studie. En intervjuguide innehåller teman/ämnena som berör studiens syfte och frågeställningar, det informanterna berättar under intervjun är det som utgör materialet för studien (ibid.). Ett av huvudmålen för kvalitativ forskning är just att nå insikt om fenomen som rör individer och situationer i deras egen sociala verklighet (Kvale & Brinkmann 2009:45). I studien har jag således utgått från en semistrukturerad intervjuform där bestämda teman har valts ut i förväg samtidigt som det har funnits utrymme för informanterna att diskutera öppet och för forskaren att ställa följdfrågor.

6.3 GENOMFÖRANDE OCH BEARBETNING AV DATA

Totalt genomfördes fem intervjuer; en gruppintervju med tre av informanterna i ett konferensrum och fyra individuella intervjuer på deras respektive arbetsrum. Intervjuerna varierade mellan 45 och 90 minuter. Två av fem intervjuer spelades in; gruppintervjun liksom den fjärde (sista) individuella intervjun. Två av informanterna i gruppintervjun var först tveksamma till att bli inspelade men när jag förklarade att inspelningen inte hade något annat syfte än att underlätta transkriberingen, gav informanterna sitt medgivande. Inför de tre första individuella intervjuerna (som genomfördes under en och samma dag) gjordes ett medvetet val att *inte* spela in informanterna – jag förde endast anteckningar – med intentionen att skapa en mer avslappnad atmosfär för samtal. Intervjuerna har på så vis pendlat mellan att vara semistrukturerade och mer som ett samtal. Den fjärde och sista informanten gav utan tvekan sitt medgivande till att bli inspelad, något som underlättade transkriberingen och gav ett mer gediget underlag. Samtliga intervjuer har bearbetats/transkriberats nästan omedelbart efter att de har genomförts för att möjliggöra bästa möjliga återgivning av vad informanterna har berättat (jfr Dalen 2015: 73). Huruvida inspelade och icke-inspelade intervjuer har gjort någon skillnad för resultatet diskuteras vidare under 6.4 Validitet och Reliabilitet.

6.4 VALIDITET OCH RELIABILITET

Inom samhällsvetenskapen handlar begreppet validitet om huruvida en metod undersöker vad den påstås undersöka (Kvale & Brinkmann 2009: 264), det vill säga om en studie mäter det den avser att mäta (Bryman 2002: 43). Reliabilitet avser huruvida resultaten visar på följdriktighet

och pålitlighet över tid och rum (ibid.), det vill säga om ett resultat kan reproduceras vid andra tidpunkter och av andra forskare (Kvale & Brinkmann 2009: 263). Kvalitativ forskning utgår från att människor både skapar sin sociala verklighet och ger mening åt sina erfarenheter vilket innebär att det inte finns en *sann* verklighet (Dalen 2015: 113f). Den mening som konstrueras bör ses i relation till den situation som informanten befinner sig i såväl som pågående samhällsdebatter kring ämnet ifråga (ibid.). Ofta är det större fokus på validitet inom kvalitativ forskning eftersom reliabilitet kräver att metoden för insamling och analys av empiri ska kunna kontrolleras av andra forskare (Dalen 2015: 115f). I en kvalitativ studie blir det därmed svårt att ställa krav på reliabilitet då forskarens roll utgör en viktig faktor och för att forskarrollen utformas i samspel med informanten med hänsyn till vissa omständigheter (ibid.). Både individer och omständigheter förändras med tiden vilket kan försvåra en granskning av resultaten i efterhand. Ett sätt att öka reliabiliteten är att vara ytterst korrekt och transparent i beskrivningarna under forskningsprocessen (ibid.).

Gruppintervjun liksom den sista av de individuella intervjuerna spelades in vilket gav möjlighet att både lyssna på materialet vid behov och återge informanternas utsagor med deras egna ord. Genom att ställa följdfrågor under intervjuerna har jag kunnat försäkra mig om att jag verkligen har förstått informanternas svar liksom de har haft möjlighet att ställa frågor till mig om något har varit oklart. På så vis har risken för feltolkningar minskat och studiens validitet ökat. Under de tre första individuella intervjuerna (som skedde under en och samma dag) valde jag att endast föra anteckningar i hopp om att skapa en mer förtrolig samtalskaraktär. Jag ifrågasatte dock mitt beslut i efterhand, dels innebar det mer omfattande anteckningar under själva intervjun vilket skapade en viss distans till den intervjuade, dels blev jag medveten om att jag kunde ha missat viktiga detaljer och nyanser som underlag för min tolkning och analys (jfr Dalen 2015: 115f). Det blev förvisso större variationer i informanternas svar under de individuella intervjuerna, men om det berodde på att jag inte spelade in eller för att de kände sig mer bekväma med mig och/eller frågorna på tu man hand kan jag bara spekulera i. I en intervjustudie är det informanternas ord och berättelser som utgör huvuddelen för materialets tolkning och analys, därmed är det viktigt att det blir så fylligt och relevant som möjligt (ibid.). Baserat på studiens frågeställningar och syfte har jag försökt stärka validiteten i materialet genom att formulera så tydliga frågor som möjligt och ge informanterna möjlighet att komma med innehållsrika uttalanden (jfr Dalen 2015: 120).

6.5 ETISKA ÖVERVÄGANDEN

För att kunna bedriva forskning eller genomföra en studie av det här slaget är det viktigt att reflektera kring och ta hänsyn till olika etiska frågor som kan tänkas uppkomma. Det finns fyra grundläggande huvudkrav på forskning: *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet* (Vetenskapsrådet: Forskningsetiska principer). I enlighet med informationskravet har jag informerat samtliga deltagare om studiens syfte och villkor, att det är frivilligt och att de när som helst har rätt att avbryta sin medverkan. Samtyckeskravet innebär, i likhet med informationskravet, att deltagarna själva har rätt att bestämma om de vill medverka eller inte (ibid.). Konfidentialitetskravet handlar om största möjliga konfidentialitet för deltagarna och att personuppgifterna ska skyddas från obehöriga, något som jag informerade om både via mejl och telefon. Nyttjandekravet innebär att insamlade uppgifter om informanterna endast får nyttjas för forskningsändamål (ibid.).

Dalen (2015: 20) skriver att det kan uppstå etiska och metodologiska problem beroende på vad som ska studeras. Frågor som rör integration och segregation i förorten kan väcka starka känslor. Faran för stigmatisering utgör ett möjligt problem för studien, där grupper som lätt kan identifieras riskerar att bli ”uthängda” eller få en stämpel på sig (ibid.). Det fanns en risk att jag skulle bli bemött med misstänksamhet angående mina intentioner, att de skulle bli försiktiga med vad de sa inför mig och visa en enad front utåt. Forskaren är sitt eget viktigaste forskningsinstrument när det gäller insamlandet av data (Yin 2011: 25), därför är det viktigt att utveckla en sensitivitet och förmåga i att förstå vilka reaktioner och beteenden en frammanar hos sina informanter (jfr Emerson et al. 2011: 4f). Det har varit viktigt att vara lyhörd och reflexiv, både inför deltagarna och min egen roll i studien, liksom att bygga upp och sköta relationerna på fältet genom att vara ärlig och uppriktig om vem jag är och studiens syfte (jfr Yin 2011: 120). Informanterna såväl som bostadsområdet och bostadsföretaget har anonymiserats genom fiktiva namn för att undvika negativa kopplingar till samtliga inblandade parter.

7 RESULTAT OCH ANALYS

I den här delen av studien presenterar jag en analys av intervjumaterialet utifrån mina frågeställningar såväl som tidigare forskning och valda teorier. Empirin har delats in i teman som utgår från studiens tre frågeställningar: 1) Tolkning av integration och segregation, 2) Integration och segregation i praktiken samt 3) Det sociala ansvaret. Som tidigare nämnts har studien fokuserat på grundläggande sätt att tänka och uttrycka sig hos en grupp anställda kring frågor om integration och segregation samt vilka begrepp och mönster som framträder och återkommer i deras resonemang. Sättet vi förstår och kategoriserar vår omgivning på är alltid färgat av våra specifika föreställningar om världen (Winther Jørgensen & Philips 2013). Studien har därmed haft som utgångspunkt att studera hur informanterna skapar mening och handlar i praktiken utifrån bostadsföretagets strukturer och samhället i stort.

Inom diskursanalytisk ansats handlar begreppet tolkningsrepertoar om att synliggöra och analysera olika repertoarer som människor använder sig av vid olika tillfällen såväl som att fokusera på människors handlingar genom språket de använder. Det betyder att flera repertoarer kan samexistera och användas parallellt liksom de kan variera över tid och rum inom ramen för interaktionen (Herz och Johansson 2013: 26f). Sanna Talja (1999: 459f) skriver att sökandet efter mönster i repertoarer kan delas in i tre faser: 1) analysera inkonsekvenser och interna motsättningar i svaren från en deltagare (informant), 2) identifiera regelbundna mönster i deltagarnas (informanternas) redogörelser: beskrivningar, förklaringar och argument som upprepas och 3) identifiera de grundläggande antaganden och utgångspunkter som ligger till grund för ett visst sätt att tala om ett visst fenomen. Taljas tre faser underlättade också i mitt arbete urskiljandet av inkonsekvenser, regelbundna mönster och antaganden i intervjumaterialet. Informanterna har överlag varit samstämmiga i sina redogörelser när det gäller tolkning och praktik av begreppen integration och segregation, dock har några av dem uttryckt ambivalens/inkonsekvenser i vilket ansvar de anser att de som bostadsföretag har (eller bör ha) i området. Grundläggande antaganden och utgångspunkter har identifierats och ligger till grund för analysen.

7.1 TOLKNING AV INTEGRATION OCH SEGREGATION

I läsningen av data har flera mindre diskurser utifrån studiens olika teman kunnat urskiljas i de anställdas resonemang: 1) svenska språket, 2) utbildning/arbete, 3) boendekarriär i området samt 4) självsegregerande faktorer.

Samtliga informanter är överens om att dåliga kunskaper i svenska språket liksom hög arbetslöshet och höga ohälsotal är tydliga tecken på segregation. Språkförbistringen och den höga arbetslösheten är beskrivningar och förklaringar som de fyra anställda upprepade gånger kopplar till segregationen i området och som de menar försvårar integrationen i det svenska samhället. Att ha ett arbete och behärska svenska språket anses vara viktiga faktorer för att motverka segregationen, antaganden som kan kopplas till den första och andra diskursen om språk och utbildning/arbete. Flera av informanterna framhäver även vikten av att vara en bra förebild för sina barn, att barnen måste ha hopp om framtiden för att undvika en negativ spiral av arbetslöshet, ohälsa och hopplöshet som i sin tur föder mer utanförskap. På frågan om de anser att Violenborna är integrerade i det svenska samhället, säger *Kim*⁴:

Många känner sig utanför, de har inget arbete, kan inte språket... de känner sig bakbundna, klarar sig inte själva. De som talar flytande, de har ett jobb att gå till... de ser sig som en del av gruppen, de talar ju samma språk som resten. Många har bott här längre än i sitt eget land... oavsett hur länge de har bott här så är språket ändå alltid viktigast.

Kim ger även uttryck för en dikotomisering när hen refererar till att de utrikes födda ”inte kan språket” trots att de har bott längre i Sverige än ”i sitt eget land”. Denna tudelning kan kopplas till Molinas resonemang (1997: 91f) om att fixeringen vid föreställda kulturella skillnader inte bara får konsekvenser på flera samhällsliga nivåer utan förstärker en indelning mellan ”vi” och ”de andra”.

Skolorna i området beskrivs ha dåligt med resurser, kvaliteten på undervisningen brister samtidigt som många föräldrar brister i sitt engagemang: ”[...] de har svårt för att ställa krav på skolan och därför är det svårt att förändra något”, säger Kim. Informanterna framhäver utbildning som en viktig faktor för att främja integration och hänvisar till de låga snittbetygen i Violen, något som de menar banar väg för att ungdomar hamnar snett: ”[...] det är inte bara Violens eller liknande områdets problem... det kommer bli ett samhällsproblem”, säger Alex, en annan av de anställda och fortsätter:

Mina barn gick inte skola här när vi bodde här. Språket är nyckeln till allt, man blir segregerad utan språket. Det är stor skillnad i hur man lär sig språket när man bor i ett

⁴ Fiktivt namn. I linje med etiska överväganden har samtliga namn på informanter, platser (förutom staden Göteborg) och bostadsföretag oidentifierats.

segregerat område [...] man minskar utanförskapet när man lär sig språket och kommer in i samhället mycket bättre.

Informanterna uppger att de vill ha mer ”blandat” med folk i området. Fler upplåtelseformer skulle dra till sig den blandade kundkrets som Koltrasten efterlyser och möjliggöra boendekarriär, något som skulle höja områdets status och på sikt vara ekonomiskt gynnsamt för bostadsföretaget. Några framhäver stigmatiseringen av området och säger att det råder brist på byggherrar som vill satsa på området.

Vi behöver bygga andra upplåtelseformer så att det blir mer blandat med folk. Man är mer engagerad när man inte kan lämna ett boende så lätt... det blir svårare att kämpa för att stanna om det finns problem nånstans, lättare att bara flytta istället. (Kim)

Den ensidiga upplåtelseformen gör det svårt att göra boendekarriär i området, vilket de anställda menar tar sig uttryck i bristande engagemang för sitt boende. Deras åsikter om ”brist på engagemang” bland de boende kan sättas i relation till de direktiv som Boverket beskriver i sin rapport (2006: 38) om att Göteborgs utveckling ska stärkas genom bostadsföretagens verksamhet. Det handlar om att de boende ska ges inflytande över sin bostad och närmaste omgivning samt uppmuntras till att engagera sig och ta ansvar för sitt boende för att utveckla sin egen välfärd (ibid.). David uttrycker en viss uppgivenhet både vad det gäller bristen på språkkunskaper och engagemang i sitt boende:

Många har bott här länge utan att kunna språket, de är inte med på tåget så att säga... Det är svårt att få dem engagerade i sin egen bostadsmiljö, svårt att få med folk... de förstår inte vikten av engagemang. [...] vi informerar utan resultat.

I rapporten SOU 2005:56 (del 2) avfärdas idén om att vistelsetid, utbildning och arbetssituation avgör möjligheten att göra boendekarriär. Arbetsmarknadssituationen förklarar förvisso en del av segregationen, men då vissa grupper av invandrare trots ”bättre tider”, utbildning och vistelsetid befinner sig i en sämre boendesituation än majoriteten, kan faktorer som omgivningens uppfattningar (baserat på utseende och kultur) om vissa grupper i samhället påverka möjligheterna på bostadsmarknaden. Molina (1997:21) menar att det inte är relevant att studera segregation utifrån etnicitet, snarare handlar det om att studera vilka samhällsmekanismer och processer som skapar och bibehåller segregering och bosättningsmönster samt vilka grupper dessa processer gynnar eller missgynnar.

7.2 INTEGRATION OCH SEGREGATION I PRAKTIKEN

När det gäller arbetet med att främja integration och motverka segregation i området säger David: ”Det är ju inte så stor del av mina arbetsuppgifter, jag följer bara policyn... jobbar ju mest med att bemöta folk”. De andra tre uttrycker ett mer konkret förhållningssätt till begreppen där frågor om integration och segregation i varierande grad beskrivs vara en del av deras arbetsuppgifter. Möjligheten till boendekarriär i området är en av de diskurser som har identifierats bland de anställda. Samtliga är tydliga med att det finns viktiga verktyg för att främja integrationen, bland annat genom att stimulera nyproduktion och nya upplåtelseformer. Detta ligger i linje med det Borevi (2001) skriver angående direkta respektive indirekta åtgärder för minska på boendesegregationen. Indirekta åtgärder syftar till att antingen stärka individernas ställning på bostadsmarknaden för att öka deras valfrihet eller kompensera för sämre villkor som en segregerad miljö kan innebära.

Segregation finns ofta i områden där det bara är kommunalt... mer blandat med folk om det finns blandade bostäder. Här finns bara kommunala bostäder, de som är längst ner på skalan... Idag är det dem med lägst inkomster, sen när man får det bättre finns det inga bostadsrätter att köpa här, därför fortsätter det att vara segregerat. (Kim)

Informanterna hävdar att de flesta som flyttar från Violen gör det för att det saknas möjligheter till boendekarriär i området. Olle uttrycker en önskan om att Violensborna ska ha valt sitt boende för att de verkligen trivs och vill bo i området, inte för att det inte fanns några andra alternativ tillgängliga. Han hävdar vidare att hyresrätter inte skapar engagemang i samma utsträckning som ett eget hus eller en bostadsrätt:

Jätteviktigt för oss är nyproduktionssidan... deppigt om det inte händer nåt, folk blir slentrian om vi inte satsar på området. Vi arbetar med en arkitekt och tittar på nya upplåtelseformer. Folk flyttar härifrån annars... vi måste få folk att stanna, se till att det blir mer blandat med folk. Det handlar om att ombilda hyresrätter till bostadsrätter [...] vi behöver även större hyresrätter, det är mycket barnfamiljer i området. (Olle)

Verktygen, som den anställde talar om, är i linje med Borevis diskussion (2001) om åtgärder för att motverka boendesegregation, där en direkt åtgärd kan innebära att blanda hustyper, lägenhetsstorlekar och upplåtelseformer. Samtidigt poängterar Borevi att det i flera utredningar ändå konstaterats att den allmänna bostadspolitikens medel att ”bygga nytt eller förnya” inte har varit tillräcklig för att motverka segregationen. Två av informanterna berättar att Violen är

ett så kallat utvecklingsområde URBAN 15⁵, vilket innebär att det ska satsas mer på området för att överbrygga skillnader mellan den berörda stadsdelen och kommungenomsnittet. De antyder att de boende riskerar att få sociala handikapp av att växa upp i Violen (eller liknande områden) om inget görs och berättar att det finns flera projekt och åtgärder på gång som de menar ska främja integrationen:

Man kan inte bara förvalta hus och glömma dem som bor här. Vi måste jobba nära människorna, jobba med eleverna, barnen till hyresgästerna... Just därför är det viktigt att samarbeta med skolan, att kunna påverka tidigt... utan hyresgästerna finns inget Violen.
(Kim)

De berättar att de bland annat har ett 30-tal ungdomar som praktiserar i området varje sommar. Vid upprepade tillfällen nämner framförallt Alex och Olle att strävan efter ”balans” och ”bra mix” av både människor och upplåtelseformer innebär att de ställer krav: 50% av de bostadssökande ska ha arbete och 50% ska uppfylla grundkraven. De försvarar kraven med att de vill minska på arbetslösheten i området och förebygga uppkomsten av så kallade getton⁶. För att minska på belastningen på lägenheterna, skolorna och omsorgen välkomnar de familjer med färre barn och studenter. Cirka 50-60 lägenheter per år ska hyras ut till studenter vid Göteborgs universitet, dels så att andra kundgrupper får se och ta del av området, dels för att det gynnar bostadsföretaget. ”Det är viktigt att få hit studenter, vi hjälper dem och dem hjälper oss med integrationen”, säger Alex. Olle vill förklara varför de ställer krav och säger:

Det ska inte vara att man flyttar hit bara för att det inte finns nåt annat... vi måste kunna ställa krav på människor [...] Vi får inte ställa krav på barn eller folk från andra länder... det känns ju... vi *kan* inte sänka kraven, det signalerar ju till samhället och till människorna att man kan bete sig hur som helst och ändå få en lägenhet... då måste man våga ställa krav.

⁵ URBAN 15 är de 15 stadsdelar i nio kommuner som för närvarande omfattas av regeringens urbana utvecklingsarbete. Den övergripande inriktningen på regeringens arbete med urban utveckling är att uppnå en positiv socioekonomisk utveckling i stadsdelar med utbrett utanförskap, minska boendesegregationen, samt sträva efter socialt och ekonomiskt hållbara boendemiljöer och bättre skolresultat i dessa stadsdelar (Urbana utvecklingsområden, Regeringskansliet).

⁶ En benämning som ingår i en diskurs om invandrare, slum och marginalisering (Popoola 2008: 194).

Popoola (2008: 207) skriver i detta sammanhang att integrationsfrämjande åtgärder kan inriktas på att skapa en heterogen befolkningssammansättning, vilket i praktiken innebär någon form av styrning och selektion av potentiella hyresgäster. Enligt rapporten SOU 2008:38 kan en kommun som äger ett kommunalt bostadsföretag använda det som ett instrument för att bland annat styra över bostadsbyggandet samt utvecklingen och förnyelsen av till exempel "utsatta" bostadsområden. Genom sitt instrument kan kommunen erbjuda människor med olika sociala behov bostäder i sina olika områden och på så sätt motverka segregation. Trots detta förekommer en ganska omfattande segregation på bostadsmarknaden där människor med olika ekonomiska och/eller sociala svårigheter koncentreras till de kommunägda miljonprogramsområdena. På frågan om vad de tror att segregation beror på, svarar David:

Jag tror det handlar mycket om att man vill bo nära sina nära och kära... jag förstår det, att folk söker trygghet... även om det kanske inte alltid är den rätta vägen för dem.

Olle svarar på samma fråga:

En del är ju att man... svårt att svara på... folk från andra länder som inte har nåt jobb... det är lätt att göra det lätt för sig. De söker sig till områden där de känner folk, det här är ju inget nytt.

Alex och Kim förklarar att de boende genom Koltrastens uthyrningspolicy har möjlighet att söka sig till andra områden då de går efter boendetid, men att de flesta ändå väljer att bo nära sina släktingar eller landsmän, det vill säga där de känner sig trygga. De anställda menar vidare att de boende har samma möjligheter som "alla andra" att flytta vart de vill och ger uttryck för en syn som kan kopplas till den fjärde diskursen om självsegregation, det vill säga att människor i hög grad *väljer* att bo i segregerade områden. Antagandet att invandrare "väljer" att bo nära sina landsmän och/eller släktingar/familjer är något som Molina ifrågasätter i sin forskning (1997: 19f). För att kunna tala om fria val menar hon att vi behöver utgå från vilka valmöjligheter som står till buds. Det är inte ovanligt att det spektrum de har att välja inom ofta finns i ett miljonprogramsområde som till exempel Violen i Göteborg. Molina utgår snarare från att de socialt konstruerade kategorierna "klass", "kön" och "ras" inverkar på människors livsrum såväl som individuella förutsättningar och behov (ibid.).

En annan viktig del i det praktiska integrationsarbetet beskrivs vara samarbetet med skolan. Informanterna berättar att de har en integrationsvärd på skolan som ”håller efter” barnen och som kontaktar föräldrarna när de skolkar eller missköter sig. Alex säger i detta sammanhang:

Titta på snittbetyget som niorna går ut med. Bara att jämföra med inne i stan... mycket lägre här, kanske 50 % som får godkänt, kanske under... [...] Det är det som gör att ungdomar hamnar snett... för samhällets skull, viktigt att man jobbar långsiktigt... Det är inte bara Violens problem, det kommer bli ett samhällsproblem.

Andersson (2008) skriver att många barn går i skolor som domineras av ”invandrabarn”, medan omvända förhållanden gäller för barn med ”svensk” bakgrund. Den bristande integrationen i svenska skolor speglar boendesegregationen och skapar olika förutsättningar för individernas framtida karriärmöjligheter (ibid.).

Även trygghet och boendeinflytande lyfts fram bland informanterna som viktiga faktorer för att främja integrationen. De har som mål att i samarbete med bland andra närpolisen och skolan öka tryggheten i området och minska på brottsligheten (nedskräpning och vandalisering) och narkotikaförsäljningen. De arbetar för allas trygghet och vill att folk ska vara delaktiga i området – att vara engagerad likställer informanterna med att bry sig om sitt område. Ramberg skriver i detta sammanhang (2000: 285) att hyresgäster sedan 1990-talet har fått mer att säga till om, både vad det gäller var och hur de ska bo, men att segregationen trots det inte har minskat. Segregationen och konkurrensen om hyresgästerna ledde vid den här tiden till att bostadsföretagen lade ner extra resurser på att lära hyresgästerna ett ”acceptabelt” bostadsbeteende. Han menar vidare att dubbelheten av service och kontroll är vanlig inom decentraliserade förvaltningar; å ena sidan lyssnar man in hyresgästernas önskemål, å andra sidan motverkar man beteenden som betraktas som felaktiga eller avvikande.

Vid några tillfällen har ett par av informanterna en ”fostrande” ton när de beskriver Violensbornas beteenden. Olle berättar om ett projekt för att hålla ”rent och snyggt” i området då de har en del problem med nedskräpning och sopor som felsorteras: ”Det handlar om att befrämja ett beteende som är bra... det finns att göra... vi måste informera mera.” Olle berättar vidare att de försöker engagera hyresgästerna att vara med och plocka skräp för en reducerad hyra, och säger:

Jag tror inte på att städa *mer...* för vad är problemet *egentligen*? Många unga som vi kan fånga upp tidigt... det handlar om ett beteende, hur man kan få "rätt" beteende. Vi måste ta på oss ansvaret också... vi måste vara tillräckligt tydliga så att folk vet hur de ska sortera och så.

Å ena sidan ska Violenborna vara engagerade och delaktiga i sitt boende och område, å andra sidan ska det ske inom ramen för det "normala". Koltrastens många projekt och åtgärder för att motverka segregation och skapa bättre förutsättningar för de boende, kan sättas i relation till Rambergs (2000: 286f) resonemang om hur de kommunala bostadsföretagen i rollen som förvaltare i mångkulturella miljöer blir till representanter för majoritetssamhällets normer. Genom att definiera och söka styra hushållen mot ett så kallat normalt beteende får de anställda en dubbel roll av kontaktlänk och kontrollant (ibid.).

7.3 DET SOCIALA ANSVARET

Samtliga informanter framhäver i varierande grad vikten av det sociala engagemanget och hur det kommunala bolagets mål och visioner motsvarar deras egna värderingar. Diskurser orienterar människors handlande liksom de både kan begränsa handlingsutrymmet och öppna upp för nya handlingsvägar (Winther Jørgensen & Philips 2013: 15f), något som kan kopplas till informanternas berättelser om förändringar och förbättringar i området som har skett på deras initiativ. De upplever att det finns utrymme att påverka organisationens arbete, (mer än i de privata bostadsföretagen) och säger sig ha inspirerat andra att följa i deras spår då flera projekt har spridit sig till andra distrikt. De ser sig själva som en viktig pusselbit i området och menar att deras arbete *betyder* något, både för dem själva och för de boende i Violen. Olle säger till exempel:

Här jobbar vi mer (än andra bostadsföretag) med sociala frågor, men vi marknadsför det dåligt... det finns ett socialt ansvar som är uttalat i kulturen, som jag tycker om.

Angående att det finns utrymme att påverka organisationens arbete säger Kim:

Våra förslag kan ta lång tid, men nån gång går de igenom. Vi kan föreslå högre upp vad som behöver göras... det är inte bara chefen som säger "gör si eller gör så", vi har ganska mycket inflytande i det vi gör.

Olle uttrycker vidare det som Talja (1999) i sin analys kallar för ”inkonsekvenser och interna motsättningar i svaret från en deltagare”. Å ena sidan benämns det sociala ansvaret som något positivt, å andra sidan ifrågasätts vidden av ansvaret då det upplevs som gränslöst:

Jättelång väg att gå för att integrera människorna här... det är en bra bit kvar, en *stor* bit. Kan vi få igång nyproduktion och nya upplåtelseformer så kan folk göra boendekarriär, vi kanske även kan skapa jobb åt dem... Det sociala ansvaret är större... det är mer tryck idag. Ibland tänker jag: Det här *kan* ju inte vara vårt ansvar. Det är lätt att man tar på sig för stort ansvar. Var går gränsen för vårt uppdrag? Vad är vår skyldighet gentemot flyktingarna..? Vi har pratat om att driva projekt med flyktingarna, skapa jobb som vice-värdar till exempel... men är det vårt ansvar *egentligen?* (Olle).

Alex uttrycker också vissa interna motsättningar angående deras sociala ansvar:

Rollen ligger inte på oss egentligen... det är staten, Göteborgs kommun, politikerna... Vi gör så gott vi kan för att de som är här ska integreras [...] det är viktigt att samarbeta med andra, att påverka genom förslag. Det är mer slitage på lägenheterna här, större underhållskostnader... stora familjer sliter mer på lägenheterna [...] men vi har ett stort socialt engagemang som bostadsföretag idag, önskar bara att fler hade det.

Popoola (2008: 206) skriver i detta sammanhang att både hyresvärdar och hyresgäster är intresserade av fastigheterna och boendemiljön, men av olika anledningar. Hyresgästen lever och verkar inom den boendemiljö som en fastighet kan erbjuda, medan det för fastighetsägaren eller hyresvärden är nära förknippat med ekonomiska intressen, det vill säga kapitalets placering (ibid.). Att hyresvärden har incitament att skapa goda boendemiljöer behöver inte betyda att denne är mån om sina hyresgäster, utan också för att de har ett intresse av att begränsa kostnader som till exempel underhållskostnader (Popoola 2008: 206). Detta förhållningssätt talar Alex om i föregående citat angående slitage på lägenheterna.

Sahlin (2010) skriver om hur det bostadssociala ansvaret länge har tolkats som en skyldighet att värna om de ”svagare” grupperna i samhället. Genom en serie omtolkningar och omdefinitioner har allmännyttan sedan några år tillbaka befriats från ett sådant ansvar. Sociala åtaganden har snarare inriktats på att skapa trygghet för befintliga hyresgäster och neka (alternativt placera om) hyresgäster som inte uppfyller deras krav på ”skötsamma” hyresgäster (ibid.). Ett sätt att styra inflyttningen till området är just genom att ställa krav på de

bostadssökande, en strategi som informanterna både välkomnar och bedriver i sitt distrikt. Bostadsföretagen vill således hyra ut lägenheter till ”skötsamma” hyresgäster; sådana som betalar för sig och inte orsakar klagomål från grannar eller kräver omfattande insatser från hyresvärdarnas sida (Sahlin 2010). Det finns tydliga paralleller mellan bostadsföretagens sätt att resonera idag och det så kallade skötsamhetsprojektet under första halvan av 1900-talet, som nämndes tidigare i studien.

Potter och Wetherell (ref i Winther Jørgensen & Philips 2013: 124f) menar att olika uppfattningar om kultur kan bidra till diskriminering av vissa grupper i samhället. Diskurser kan ses som en form av social handling som bidrar till att forma de sätt som vissa grupper i samhället blir behandlade på i olika sociala sammanhang (ibid.). Vidare kan vissa tolkningsrepertoarer få en ideologisk verkan genom att de skiljer kultur och politik från varandra så att olika problem inte kommer på tal. Det innebär att problem som i grunden är sociala och/eller politiska istället kan uppfattas som ”kulturella” problem (ibid.).

När det gäller kultur... ibland kanske vi ligger för långt ifrån varandra..? Vissa extrema grupper... kan man få dem att anpassa sig till detta samhälle? Men det är farliga tankar... man får akta sig för hur man tänker kring det. (Olle)

Molina menar i detta sammanhang (2008: 51, 71f) att synen på invandrare, eller *de andra*, i miljonprogramsområdena kan jämföras med förra sekelskiftets syn på arbetarklassen, där arbetarna med sina värderingar och ”kultur” ansågs ansvariga för sin egen (oacceptabla) livs- och boendesituation. Hon anser också att idén om ”de andra” inte har upphört, snarare har fokus hamnat på nya grupper i samhället; istället för arbetare, som förr i tiden, är det invandrare som ska integreras i det svenska samhället (Magnusson Turner 2008: 63). En vanlig uppfattning i Sverige har varit (och är än idag) att invandrarna i miljonprogramsområdena själva skapar segregation när de väljer att behålla sin ”kultur” och bo nära sina landsmän (2008: 51, 71f). Molina framhäver att flera studier har visat att invandrare inte har haft så mycket att välja på när det gäller bostadsval. Människor väljer många gånger utifrån de hinder och möjligheter de möter på vägen (ibid.).

8 SLUTDISKUSSION

Min studie visar genom intervjuer med de anställda på Koltrasten att boendesegregation är en komplex fråga där både institutionella och subtila mekanismer samverkar (jfr Molina 1997). Informanternas resonemang kring begreppen integration och segregation ger uttryck för dominerande föreställningar om invandrare och deras utanförskap. De anställdas sätt att uttrycka sig kan sättas i relation till Iris Marion Youngs diskussion om olika ”medvetandenivåer” (1990) där diskriminerande handlingar kan ske på ”det diskursiva medvetandets nivå” såväl som på ”det praktiska medvetandets nivå”. Den första nivån handlar om det som är lätt att verbalisera, den andra handlar om det som människor gör vanemässigt i vardagen, till exempel som anställd på ett bostadsföretag i Göteborg. Young (1990) menar att diskurser som är föraktade på en medveten nivå ändå kan påverka och i viss mån återfinnas på det praktiska medvetandes nivå. Det kan tolkas som att de anställda inte alltid är medvetna om att de bidrar till att producera och reproducera just de mönster som de säger sig vilja motverka.

Genom de anställdas intervjusvar har fyra mindre diskurser identifierats: svenska språket, utbildning/arbete, boendekarriär och självsegregation, som jag menar påverkar upprätthållandet och reproduktionen av segregera processer (jfr Molina 1997). Genom dominerande föreställningar som bärs upp av vissa diskurser har en sorts verklighet konstruerats om vad som är verkligt och sant i en viss tid och på en viss plats (jfr Barlebo Wenneberg 2001). Beroende på informanternas positioner i samhället träder olika bilder av verkligheten fram som orienterar deras handlande i vissa riktningar men som också står i relation till de direktiv som bostadsföretaget söker efterfölja. Det innebär att dominerande diskurser bidrar till att forma olika sociala åtaganden och mål vilket ger de anställda vid Koltrasten ett visst tolknings- och formuleringsföreträde inom ramen för bostadsföretagets strukturella villkor.

Boendesegregationen och dess problematik kan således botten i en uppfattning om ”problem” (hos invandraren) som behöver ”korrigeras” med hjälp av olika projekt och åtgärder för att främja beteenden som bättre ”passar in” in i det svenska majoritetssamhället. Detta är något som framträder när flera informanter säger sig ha ”informerat hyresgästerna utan förväntat resultat”. Men Ramberg (2000) menar istället att det sedan 1990-talet har skett en viss förskjutning från att se ”förortsproblematik” som en fråga om ”deras” kultur till att se det som att många av människorna i dessa områden befinner sig i en besvärlig social situation med arbetslöshet och bidragsberoende. Ett sådant synsätt lägger större fokus på majoritetssamhällets

oförmåga att skapa bättre förutsättningar för sina invånare. Antagandet har lett till att de kommunala bostadsföretagen alltmer har samarbetat med hyresgästerna för att söka ”korrigera” det som ”samhället” inte har lyckats med. Det finns tydliga direktiv om att ”skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och främja att ändamålsenliga åtgärder förbereds och genomförs” (SABO Allmännyttan 2016). Det sociala ansvaret uppfattas av vissa informanter som en ”börda” samtidigt som de inser vikten av att bygga goda miljöer och relationer till ”kunderna” för att på sikt skapa stabilitet i området, både ur ett socialt och ekonomiskt perspektiv. Flera projekt och åtgärder vars syfte är att skapa integration och bättre förutsättningar i området kan beskrivas som en ”win-win”-situation där både hyresgäster och bostadsföretag/fastighetsägare drar nytta av varandra.

Något de anställda diskursivt hävdar upprepade gånger är deras eget aktörsskap inom rådande strukturer, att de trots bostadsföretagets direktiv upplever en frihet att ”inom möjligheternas ram får vara med och påverka”. I en uppföljande studie skulle det vara intressant att undersöka detta resonemang inom ramen för Anthony Giddens aktör- och strukturansats, det vill säga hur aktörerna (informanterna) förhåller sig till olika direktiv och strukturer inom bostadsföretaget samtidigt som de uttrycker handlingskraft och agens att förändra dem. Som Kim uttrycker det: ”...här kan vi påverka mer, inom distriktet lyssnar man mycket mer på medarbetarna (än i privata företag) [...]”. Studien har visat att de fyra anställda vid Koltrasten har goda möjligheter att påverka uthyrning såväl som styra upp olika projekt/åtgärder. Jag tolkar det som att de anställdas föreställningar och positioner kan spela en betydande roll i arbetet med att främja integration och motverka segregation i området. Det talas frekvent om att integrera Violenborna men inget om att integrationen bör ske från flera håll, det vill säga att majoritetsbefolkningen integrerar sig i samma utsträckning som den kräver att andra grupper i samhället gör.

Vidare skulle det vara intressant fördjupa sig i hur de anställda själva uppfattar och tolkar de diskurser som jag har identifierat i denna studie liksom de strukturella villkorens betydelse i relation till upprätthållandet och reproduktionen av segregeringar i samhället. Studien skulle kunna utökas till att inbegripa flera distrikt och bostadsföretag för att möjliggöra jämförelser liksom det skulle kunna adderas flera perspektiv och lager; att tala *med* de som bor i området istället för *om* dem.

9 REFERENSLISTA

Aldén, Lina och Hammarstedt, Mats. 2016. *Boende med konsekvens – en ESO-rapport om etnisk bostadssegregation och bostadsmarknad*. Regeringskansliet. Elanders Sverige AB.

Andersson, Roger. 2008. ”Skapandet av svenskglea områden”. I Lena Magnusson Turner (Red.) *Den delade staden*. Boréa Bokförlag.

Bergström, Göran & Boréus, Kristina. 2012. *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur AB.

Borevi, Karin. 2010. ”Bostadspolitiken och frågan om bostadssegregationen”. I Lindbom, Anders (Red.). *Den nya bostadspolitiken*. Boréa Bokförlag.

Boverket. 2006. *En studie av allmännyttiga bostadsföretag som kommunala instrument*.

Bryman, Alan. 2002. *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB.

Burr, Vivien. 1995. *An Introduction to Social Constructionism*. London: Routledge.

Börjesson, Mats & Palmblad, Eva. 2007. *Diskursanalys i praktiken*. Malmö: Liber AB.

Dalen, Monica. 2015. *Intervju som metod*. Malmö: Gleerups utbildning AB.

Emerson M. Robert, Rachel I. Fretz och Linda L. Shaw. 2011. *Writing Ethnographic Fieldnotes*. Chicago: University of Chicago Press.

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend. 2009. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB.

Molina, Irene. 1997. *Stadens rasifiering. Etnisk boendesegregation i folkhemmet*. Geografiska regionstudier. Uppsala universitet. (Avhandling)

Molina, Irene. 2008. ”Den rasifierade staden”. I Lena Magnusson Turner (Red.) *Den delade staden*. Boréa Bokförlag.

Ramberg, Klas. 2000. *Allmännyttan. Välfärdsbygge 1850-2000*. Byggförlaget.

SABO Allmännyttan. 2016. Vår historia. Tillgänglig:

<http://www.allmannyttan.se/historia/historiska-epoker/> (2016-04-15).

Popoola, Margareta. 2010. "Hyresvärdars inflytande på segregationen". I Lena Magnusson Turner (Red.) *Den delade staden*. Boréa Bokförlag.

SCB. Statistiska centralbyrån. Tillgänglig: http://www.scb.se/sv_/Vara-tjanster/Regionala-statistikprodukter/Fardiga-tabellpaket/Definitioner/ (juni 2016)

Socialstyrelsen. 2010. *Social rapport*. Västerås: Edita Västra Aros.

SOU 2008:38. *EU, allmännyttan och hyrorna*. Stockholm: Fritzes.

SOU 2005:56. *Det blågula glashuset – strukturell diskriminering i Sverige*. Elanders Gotab AB.

Talja, Sanna. 1999. "Analysing Qualitative Interview Data: The Discourse Analytic Method" I *Library & Information Science Research*, Volume 21, Number 4, pp 459-477.

Thörn, Catharina. 2006. *Att bo eller inte bo. Om satsningen "Bra boende" i stadsdelen Bergsjön i Göteborg och om strategier för att motverka hemlöshet*. FoU i Väst/GR.

Young, Iris Marion. 1990. *Justice and the Politics of Difference*. Princeton: Princeton University Press.

Wenneberg Barlebo, Sören. 2010. *Socialkonstruktivism – positioner, problem och perspektiv*. Malmö: Liber AB.

Vetenskapsrådet: Forskningsetiska principer. Tillgänglig:
<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> (april 2016)

Wennerström, Ulla-Britt. 2010. "Dialektik mellan sociala och ekonomiska mål". I Ingrid Sahlin (Red.) *I trygghetens namn*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos.

Winther Jørgensen, Marianne & Philips, Louise. 2000. *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur AB.

Wibeck, Victoria. 2011. "Förberedelser inför projektet" ur *Fokusgrupper. Om fokuserade intervjuer som undersökningsmetod*. Studentlitteratur.

BILAGA 1: INTERVJUGUIDE

Tema 1: De anställda och bolagets verksamhet

- 1) Vad arbetar du som? Hur länge har du arbetat som det? Vilken utbildningsbakgrund har du? Vad har du för tidigare yrkeserfarenhet?
- 2) Vilka är dina arbetsuppgifter idag? Har dina uppgifter förändrats senaste fem åren? Om ja, på vilket sätt?
- 3) Hur skulle du beskriva Koltrastens verksamhet och uppgift?
- 4) Upplever du att dina arbetsuppgifter skiljer sig från andra kommunala bostadsbolag i Göteborg? Om ja, på vilket sätt?
- 5) Ser du några för- och nackdelar med att vara ett kommunalt bostadsbolag? Motivera ditt svar.
- 6) Hur fattas beslut i er organisation? Upplever du att du kan påverka i olika frågor?
- 7) Vad har ni för mål och visioner för Violen som område? Vilken roll anser du att Koltrasten har (eller bör ha) i området?
- 8) Finns det några policydokument om bolagets sociala engagemang? Hur yttrar sig ert engagemang i den dagliga verksamheten?

Tema 2: Bostadsområdet Violen

- 9) Hur skulle du beskriva Violen för någon som aldrig har varit där? Vad är dina egna erfarenheter/upplevelser av området?
- 10) Vilka bor i Violen – hur ser sammansättningen av människor ut ur ett etniskt, åldersmässigt, socioekonomiskt perspektiv?
- 11) Hur ser du på tryggheten i området? Vad gör ni för att skapa trygghet? Samarbetar ni med andra parter?
- 12) Vilka problem är mest förekommande i området? Samarbetar ni med andra parter?
- 13) Vad saknas i Violen? Vad kan bli bättre? Vad för slags förändringar skulle du vilja se/göra i området?

14) Hur ser era uthyrningskriterier ut? Finns det några för- eller nackdelar med era urval?

Tema 3: Integration och segregation

15) Anser du att Violen är ett segregerat område? Motivera ditt svar.

16) Vad tror du segregation beror på? Vilka konsekvenser anser du att segregation har idag respektive kan få på sikt?

17) Anser du att människor bor i Violen enligt egna val eller för att de har svårt att hitta boende någon annanstans?

18) Vad innebär integration för dig? Anser du att Violenborna är integrerade i det svenska samhället? Motivera ditt svar.

19) På vilket sätt arbetar ni med att främja integration (och förebygga segregation) i området och i förhållande till omgivande samhälle? Samarbetar ni med andra parter?

BILAGA 2: POPULÄRVETENSKAPLIG FRAMSTÄLLNING

Det finns områden i Göteborg där andelen arbetslösa, bidragsberoende och människor med utländsk bakgrund är högre än snittet för staden. Flera av dessa områden är förorter som (bland allmänhet och media) ofta benämns som segregerade ”problemområden”. Det finns studier som visar att bostadens upplåtelseform, det vill säga huruvida en förfogar över sin bostad som hyresrätt, bostadsrätt eller äganderätt, skiljer den invandrade befolkningen från den infödda och att närmare hälften av alla invandrarhushåll i Sverige bor i hyresrätt till skillnad mot en tredjedel av de infödda. Det talas om ett tudelat samhälle som kan försämra levnadsvillkor såväl som livschanser för de boende.

Syftet med studien är att belysa hur en grupp anställda vid ett allmännyttigt bostadsföretag i Göteborg, positionerar sig och bemöter olika utmaningar som ofta förknippas med bostadsområdet Violen liksom hur de förhåller sig till socialt ansvar. Jag har undersökt hur deras tolkningar av begreppen integration och segregation översätts i det praktiska arbetet samt vilken roll de anställda anser att de har (eller bör ha) gällande utvecklingen av området.

Materialet som analyseras består av en gruppintervju med tre av de anställda samt fyra individuella intervjuer med var och en. Intervjuerna som har utgått från en så kallad intervjuguide med olika teman och frågor kopplade till studiens frågeställningar, har möjliggjort en fördjupad förståelse för de anställdas sätt att tänka och resonera. Återkommande uttryck och tolkningar tydliggör deras ”verklighet” om vad som anses vara verkligt och sant liksom orienterar deras handlande i vissa riktningar. Hur de tänker och talar om integration och segregation påverkar således hur olika åtgärder tar form och manifesteras i området.

Talet om ”svenska språket, utbildning/arbete, boendekarriär och självsegregation” utgör en grund för hur de anställda talar och resonerar kring begreppen. Temana skapar ett mönster av dominerande föreställningar, medvetna eller icke-medvetna, som formar olika mål och sociala åtaganden inom ramen för bostadsföretagets strukturella villkor. Detta ger de anställda ett visst tolknings- och formuleringsföreträde. De uttrycker upprepade gånger att de trots bostadsföretagets direktiv upplever en frihet att ”inom möjligheternas ram får vara med och påverka”, dock verkar de inte alltid medvetna om hur de bidrar till att producera och reproducera just de mönster de säger sig vilja motverka. De uttrycker en viss ambivalens i vad deras roll egentligen innebär; å ena sidan uttrycker de ett socialt ansvar för de boende och

området i enlighet med bostadsföretagets direktiv, å andra sidan ställer de krav på de boende och nya bostadssökande utifrån målen om affärsmässighet och normala avkastningskrav.

Studien visar att de fyra anställda vid Koltrasten har möjligheten att påverka uthyrningen i området och initiera olika projekt/åtgärder. De anställdas föreställningar och positioner kan därmed spela en betydande roll i hur frågor om integration och segregation bemöts och implementeras i ett område som Violen. Jag vill med studien lyfta fram att sättet vi förstår och kategoriserar vår omgivning på inte bara är färgat av våra specifika föreställningar om världen utan orienterar vårt handlande i vissa riktningar. En ökad förståelse för att människor konstruerar sin verklighet såväl som den praktik som följer i dess spår, kan bli en viktig pusselbit i arbetet med att främja integration och motverka segregation.